

ПсыкIэрахьуэм

Нэпкь лъагэм зышигъэшым хуэзэу псыр мэкIэрахьуэри пэш лъэгу хуэдизым итщ. Хьурейуэ кьыздрехьэкI пхэ дакъэ. Кьуршыпс иныр уэру кьыжьэхолъадэ. Псы уэрымрэ пхэдакъэмрэ яку дэльщ ух зимыIэ зэныкьуэкьу. Псы уэрыр хуейщ хуэм-хуэмурэ пхэ дакъэр ирихьину. Мыдрейм зитыркьым. Нэри пэри ихьу йоукIуриех кьуршыпс уэрыр. И щIагъым мывэжьхэр шолъэпэрапэ, и щыIум толькьунхэр щызэттоджалэ. Пхэ дакъэр зэ кьыIэшIыхьамэ, ирихьэжьэнурэ ежьэжынут!

ПсыкIэрахьуэм пхэ дакъэр дредзей-кьредзых, иретIэ-иресэ. Хьуркьым. Шууей Iэзэр зытезыдзыну етхауэ шым хуэдэщ псыр. Тхьурымбэу "кьыIурыхур" и щхьэфэм кьыркуэ-кьыркуээрэ тосыкI. АрщхьэкIэ, зи, кьехьулIэркьым псым и мурадыр. Пхэ дакъэр йосри йос. Щилъафэркьым, ирихьэжьэркьым.

Апхуэдээрэ, макIуэ зэман. Сыт хуэдиз кьару а псым химьлхьаами, зэи зыри кьыкIынтэкьым, пхэ дакъэр зэпымыууэ зэрыIыгъатэмэ.

ЗэрыIыгъакьым!

ЗелуантIэ, кьобыргьукI псыкIэрахьуэр. Шыуан абрагъуэм ит пIастэпсу кьокьуэлъыкI. Лэпс тепхьэм хуэдэу абы телъщ пхэ тыкьыр цыкIухэр. Ахэр иджы тегушхуэгъуафIэ къашIащ жьыми псыми. Кьуршыпс уэрым и толькьун Iэлхэр кьыщыпхьуэкIэ, кIэзызу, дэльейуэ зышыIуадз. Дэтхэнэри пылъщ езым и щхьэр кьела зэрыхьуным. АрщхьэкIэ ахэр зырыз-тIурытIурэ ирехьэжьэ. Кьуэладжэ мыщIыхухэм щызэбгредз. МащIэщ пхэ дакъэм щыщу а щыпIэм кьинар.

Сэ абы сигу кьыгъэкIыжащ си лъэпкь мащIэм и тхьдэр, куэдми сригъэгупсысащ..

(Хьэх С.)

1. Псалъэухар синтаксис и лъэныкьуэкIэ зэпкьрыхын:

Псы уэрымрэ пхэдакъэмрэ яку дэльщ ух зимыIэ зэныкьуэкьу.

2. Морфологие и лъэныкьуэкIэ псалъэр зэпкьрыхын: псыкIэрахьуэр

Диктант.

Төсөлзрэхүүн.

Нэгжэ шэгэн жоншынгоон хуурау нээр мөклэ-
рахүүрн нон шэгн хуурауон итнэ. Хуурауэ
көөдрехөөрл нхөө дахьэ. Хуурауонс шор үэрү көөнөө-
жонсодэ. Тсө үэршнрэ нхөөдакөөмрэ ехү дэвнү үл
жшолэ дэнкөөрүжү. Тсө үэршнр хуурау хуураушнр
нхөө дахьэр шнхонү. Шогрөин житаркөөн. Хори
нэри нхү боурунх күүрауонс үэршнр. У шөл-
нөөн шавтнхэр шөлөншрэнэ, и шөлүн төмхөөн-
хэр шөлөгтөгсөлэ. Тхөө дахьэр жэ көөншөлөгсөлэ,
шнхөөнөөнүрэ етөөнөөнүт!

Төсөлзрэхүүн нхөө дахьэр дредей-көөдрөх. Хуу-
рауон. Тхүүрауоншнрү "көөлүрөхүр" и шхөөрэнс көөрүрү -
көөрүрүрэ төсөл. Шнхөөрлэ, көөрүрүрөөнс нөөн и
шнрадар. Тхөө дахьэр шос. Шөлшнрадрөөнс.

Анхүүрүрэ, мөклүр жшан. Сол хуурау көөрүрэ нөөн
шншөөнхөөнс, жэ жэри көөрлөөнөөнс, нхөө дахьэр жэра-
логөөншнэ.

Зэрлөгөөнс!

Желүантлэ, көөрүрүрл төсөлзрэхүүн. Шнхөөншнр

жүздү аба төлөсү паяз токтоор изилдүүр. Алар ичтөө
теуишкүзүгүрлө квантаны төлөсү паяз. Күчүрмөсү
үзрөм и төлөсүкүр лүккэр. квантаныкүзүрлө квантаны
заңалуга. Дэтхэнэри төлөсү ерөм и шаккэр төлөсү
зэрөккүрөм. Аришкүрлө зэрөккүрө сүрөккүрө. Күчүрмөсү
дөө шаккүрүккүр и шаккүрүр.

Бз аба сүрү. квантаныкүр сүрү шаккүр и шаккүр
төккүр.

5

Бз үзрөмкүр паязкүр сүрү дүйнө үр дүйнөлө
зэрөккүрү.

Бзкүрүрүр.

5